

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

61022, м. Харків, пр. Науки, 5, тел./факс (057) 702-10-79, inbox@lg.arbitr.gov.ua

---

27.12.2019 № 01-03/168/19
На № 144 від 11.12.2019

Східноукраїнський національний
університет імені Володимира Даля

Декану юридичного факультету
Арсентьєвій О.С.

пр. Центральний, 59 «А»,
м. Сєвєродонецьк
Луганської області, 93406

E-mail: arsentieva@pravo-snu.lg.ua

Господарський суд Луганської області, розглянувши Ваш лист за вищезазначеними реквізитами щодо надання рекомендацій зі змісту освітніх програм спеціальності «Право», надсилає Відгук суду на освітні програми «Право» першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо - наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право».

Додаток за текстом на 6 аркушах.

Голова суду

Є.А. Лісовицький

(057) 702-10-79 Полковнікова

ВІДГУК

на освітні програми «Право»

першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право»

галузі знань 08 «Право»

від Господарського суду Луганської області

Становлення господарського суду в Луганській області простежується ще з тридцятих років ХХ століття та тісно пов'язано зі створенням і розвитком власне Луганської області. Провідна роль в економіці Луганського регіону того часу належала промисловості, яка відзначалася багатогалузевим характером. Побудова й розвиток потужних промислових підприємств і особливості економічного розвитку регіону стали запорукою для створення, розвитку та функціонування Господарського суду Луганської області.

Подальший шлях становлення Господарського суду Луганської області неможливо відстежити у відриві від історії господарських судів України в цілому. Система спеціалізованих судів по розгляду спорів у сфері економіки пройшла складний шлях розвитку, подолання перешкод, вирішуючи складні проблеми, адаптуючись до багаточисельних змін.

Однак, зупинимось лише на декілька з них, які пов'язані з бойовими діями на сході України (період з 2014 року) та вплинули на зміну міста знаходження суду. Так, Указом Президента України від 12.11.2014 № 868/2014 змінено місцезнаходження Господарського суду Луганської області (м. Луганськ змінено на м. Харків) та на відновлення роботи Господарського суду Луганської області за адресою: м. Харків, проспект Науки, 5, видано Розпорядження Голови Вищого господарського суду України від 02.04.2015 № 18-р з 6 квітня 2015 року. На сьогодні в апараті суду працює близько 70 осіб, з яких 60% - переселенці. Водночас на сьогодні гостро постає кадрове питання. І в цьому питанні основний тягар покладається на заклади вищої освіти, оскільки основними завданнями закладу вищої освіти є провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними

ними спеціальностями; забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності; створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів; збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства тощо.

Рецензовані освітні програми усіх рівнів є актуальними, спрямованими на проблемно-орієнтоване навчання, ініціативне самонавчання, що реалізується через практичне керівництво, підтримку та консультивання з боку викладачів та освітнього середовища (очні, дистанційні – форуми, чати), вебінари, презентації, написання есе, рефератів, статей тощо, лекційні курси, консультації, практичні кейси, самопідготовку у бібліотеці з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та онлайн-ресурсів, проектна робота, кваліфікаційні іспити з освітньо-професійної програми, навчання через виробничу практику, у тому числі на базі Юридичної клініки «PRO BONO».

Освітня програма першого (бакалаврського) рівня є такою, що дозволяє всебічно вивчити специфіку теоретичної та практичної сфер права, сформувати професійні компетентності шляхом організації навчання на базі Юридичної клініки «PRO BONO» та юридичних служб органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, а також у судах, прокуратурі, адвокатурі, нотаріаті тощо. Програма спрямована на формування бакалаврів права з новим перспективним способом мислення, здатних не лише застосовувати засвоєні знання, але й генерувати нові на базі сучасних досягнень правничої науки і практики.

Освітня програма другого (магістерського) рівня є освітньо-професійною програмою з наголосом на практичну компоненту, що передбачає міждисциплінарну та багатопрофільну підготовку фахівців з права. Вважаємо позитивним моментом, що саме у цій програмі більша частина присвячена формуванню професійних (спеціальних) компетентностей, поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок, а саме: знання основ теорії та філософії права, структури та стандартів правничої професії та її ролі у суспільстві; вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати; навички збору і аналізу інформації; вміння

працювати самостійно, працювати у команді колег за фахом, а також із залученням експертів з інших галузей знань; здатність приймати неупереджені і мотивовані рішення; здатність визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб; вміння примирювати сторони з протилежними інтересами; здатність учитися; прагнення до утвердження академічної доброчесності. Решта часу відводиться для здобуття поглиблених знань за рахунок вивчення загальних та універсальних курсів і отримання практичних навичок, пов'язаних з плануванням та здійсненням професійної діяльності у галузі права.

Водночас відзначимо, правнича наука не може існувати та розвиватися без наукових досліджень. Наукові дослідження у праві мають значну культурну цінність для сучасного суспільного розвитку та належать до фундаментальних проблем вітчизняної юридичної науки.

З огляду на це освітньо-наукова програма за спеціальністю 081 «Право» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що реалізується у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля, спрямована саме на підготовку висококваліфікованих науковців у сфері правової науки та практики, з новими поглядами та способом мислення щодо адаптації національного законодавства до європейського та до вимог сталого розвитку, здатних проводити наукові дослідження, спрямовані на економічне самопосилення держави та протистояння загрозам національного та економічного суверенітету України. У процесі успішної реалізації освітньої програми здобувачами вищої освіти будуть засвоєнні такі вміння та навички, як здатність генерувати нові ідеї та визначати шляхи для їх реалізації у галузі освіти, науки та професійної діяльності, розробляти оптимальні стратегії своєї діяльності; навички застосовувати професійні та особистісні якості для забезпечення конкурентоспроможності української освіти та науки у світовому освітньому та науковому просторі; здатність збирати, опрацьовувати та критично використовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти України, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовчих (законодавчих, судових, правоохоронних тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки; вміння формулювання наукової проблеми, робочих гіпотез досліджуваної

проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики тощо.

Серед позитивних моментів можна відзначити наявність курсів, які дозволяють забезпечити відповідність програмних результатів навчання запитам Господарського суду Луганської області як потенційного роботодавця, а саме: «Адаптація національного законодавства до вимог сталого розвитку», «Законодавство України в контексті євроінтеграції» тощо. Також варто відзначити комунікаційну складову, яка включає здобуття мовних компетентностей для реалізації можливості представлення результатів наукових досягнень іноземною мовою.

Необхідно зазначити, що усвідомлюючи важливість об'єднання зусиль щодо створення умов, спрямованих на комплексну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів у Луганському регіоні, організацію та проведення науково-методичних робіт у сфері практичної юриспруденції, організацію профорієнтаційної та методичної роботи судді Господарського суду Луганської області систематично (особисто та онлайн) беруть участь у круглих столах, фокус-групах, робочих нарадах, спільних тренінгах, семінарах та інших освітніх заходах, науково-практичних конференціях тощо.

Варто зазначити, що науковці, які пройдуть успішне навчання освітньо-науковою програмою зможуть, ґрунтуючись на результати власних теоретичних досліджень, впливати на якісне перетворення сучасного українського права, та є людським потенціалом для забезпечення конкурентоспроможності України у світлі сталого розвитку суспільства і держави та адаптації до європейських стандартів.

Водночас хотілося б звернути увагу на такі питання. Наразі Європейський Союз має потужну освітню систему, стабільність якої забезпечується низкою чинних нормативно-правових документів, серед яких основними, є звіт «Ключові компетентності для навчання протягом життя. Європейська довідкова система», Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020», Рамкова програма оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, схвалена Європейським парламентом і Радою ЄС 17 січня 2018 року, яка спрямована на необхідність забезпечення широкого і сталого розвитку, соціальної єдності й

подальшого піднесення демократичної культури, розширення переліку компетенцій, необхідних для навчання та професійної діяльності, активного громадянства й соціальної інтеграції.

Однією з важливих компетентностей визнана цифрова компетентність, під якою розуміється критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства, що включає цифрову та інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту, кібербезпеку тощо.

Відзначимо, що Україною вже зроблено кроки у напрямку впровадження та розвитку цифрової компетентності. Так, у 2018 р. з метою реалізації пріоритетних завдань Стратегії розумного, стійкого і всеосяжного зростання «Європа 2020» (2014), схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020. У Законі України «Про освіту» у ст. 12 визначено ключові компетентності, необхідні кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, до яких входить й інформаційно-комунікаційна.

Крім того, з 22.12.2018 року у судах розпочалась в тестовому режимі експлуатація підсистеми «Електронний суд» (наказ ДСА України від 22.12.2018 № 628 «Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд» у місцевих та апеляційних судах»). Важливо зазначити, що «Електронний суд» – це один із сервісів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що забезпечує обмін електронними документами між учасниками судового процесу. «Електронний суд» дає можливість користувачеві подавати позовні заяви та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, а також отримувати судові рішення та інші електронні документи. Суди у ході експлуатації в тестовому режимі підсистеми «Електронний суд» керуються вимогами Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого рішенням Ради суддів України від 26.11.2010 р. № 30 (у редакції рішення Ради суддів України від 02.03.2018 р. № 17 зі змінами).

Крім того, 2 вересня 2019 року Урядом України було прийнято рішення щодо створення Міністерства цифрової трансформації України, діяльність якого спрямована на реалізацію державної політики у сфері цифровізації, електронного

урядування, надання електронних та адміністративних послуг, відкритих даних, електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності тощо. Водночас Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена постановою від 29 вересня 2019 р. № 849, передбачає реалізацію вищезазначених завдань протягом наступних 5 років.

З огляду на вищевикладене вважаємо, що формування у майбутніх правників розуміння принципів, механізмів та логіки цифрових технологій, правових та етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій, вміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, активного громадянства та соціальної інтеграції, доступу та захисту інформації тощо є важливим, нагальним та потребує впровадження окремого курсу, спрямованого на розвиток вищевизначених навичок та умінь, в освітніх програмах усіх рівнів.

Зважаючи на вищевикладене, зазначимо, що рецензовані освітні програми першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право» мають необхідні структурні та змістовні складові, містять сучасні вимоги до рівня підготовки випускників-правників. Програми мають самостійний, творчий характер, є завершеними та можуть бути використані в освітньому процесі при підготовці правників.

Голова Господарського суду
Луганської області

Є.А. Лісовицький